

JACHIN's BROCHURE-REEKS No. 12

Hoe

krijgen wij de kinderen op onze
Zondagsschool?

door Ds J. B. VAN DER SIJS

1947

JACHIN's UITGEVERSBUREAU
NAAMLooZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA
DELFT

Hoe

krijgen wij de kinderen op onze Zondagsschool?

door Ds J. B. VAN DER SIJS.

Hoewel het me niet gemakkelijk lijkt, ben ik toch blij in uw midden op deze vraag een antwoord te mogen geven.

Het lijkt mij niet gemakkelijk. Er is al meer over gesproken en geschreven, en wij kunnen maar niet een recept voorschrijven en zeggen: als u dit inneemt is de kwaal genezen. Wij kunnen niet enkele voorschriften geven, die in acht genomen moeten worden, wil de zaak loopen. Er is hier geen theorie over op te stellen. Hier gelden veel factoren van persoonlijke aanleg en eigen aanpak. De eene streek in ons vaderland is anders dan de andere streek en de tegenwerkende krachten zijn bovendien heel verschillend.

Toch ben ik blij in het midden van u, die aan onze Zondagscholen werkt, op deze vraag en antwoord te mogen geven.

Want ik houd van dat heel eenvoudige, iederen Zondag terugkeerende werk. Het zit hem in ons Evangelisatiewerk niet in het roeren van de groote trom.

Het zit hem juist in het rustig, volhardend, stil werken, zooals wij dat vooral in ons Zondagsschoolwerk kunnen toonen.

Nu is natuurlijk organisatie noodig, maar wij zullen er altijd voor waken moeten, dat wij het werk niet in onze organisatie laten opgaan, maar wij zullen er integendeel op uit moeten zijn, dat de organisatie het werk dient. Daarom zal de sub-commissie voor het Zondagsschoolwerk van onze plaatselijke Evangelisatie-commissie goed in elkaar moeten zitten, maar dat zal alles niets geven, als zij, die er deel van uitmaken, niet werken!

Niet trouw zijn in dat iederen Zondag weerkeerende werk!

Daarom ben ik zoo blij in úw midden op deze vraag een antwoord te mogen geven, want of wij de kinderen op onze Zondagsschool krijgen en houden, hangt voor het allergrootste deel af van u, van uzelf, van uw werk!

Het is er in zekeren zin mee als met het zakenleven: u moet reclame kunnen maken voor uw werk, voor uw zaak. Dat is hier de zaak van onzen Heere Jezus Christus!

Laat me dan nu maar van wal steken.

Ge verwacht van mij allicht enkele aanwijzingen, waarmee ge in de praktijk wat doen kunt. Goed. Ik hoop er enkele te geven. Maar laat me dan toch eerst even een kleine beschouwing mogen geven, die toch ook weer op een praktische aanwijzing uitloopt.

Hoe ziet u, die in de sub-commissie voor de Zondagsscholen werkt, het werk van de Zondagsschool?

Want er hangt zoo heel veel van af, of wij dat werk doen met een krachtig geloofsidealisme of het doen, omdat ze ons ook bij dit werk hebben betrokken. Of wij dit werk doen als een taak en het zien als de vervulling van onze roeping of wel dat werk zien als een werk door een gezellig onderonsje verricht.

Ik zeg niet, verstaat mij goed, dat wij als Zondagsschoolcommissie niet gezellig onder ons mogen zijn. Neen. Laat er juist maar een gezonde teamgeest gevonden worden. Die moest er trouwens veel meer in ons kerkelijk leven gevonden worden, niet het minst op onze kerkelijke vergaderingen! Maar het moet niet gáán om dat onder ons zijn. Het moet er om gaan, dat wij sámen de zaak van Gods koninkrijk dienen en het rijk van onzen Heiland en Zaligmaker, onzen eeuwigen Koning, doen komen.

Daarom moeten wij er diep van doordrongen zijn, dat wij in ons Zondagsschoolwerk den Heere mogen dienen in het uitbreiden van Zijn koninkrijk en dat wij een machtige sector zijn in de strijd tegen de machten van den booze. Wij moeten ons altijd bewust zijn van de beteekenis van ons werk.

De beteekenis van ons werk voor den Heere.

En weest er dan maar sámen van doordrongen, in een gezellige eenheid, in de hartelijke sportiviteit van één team. Dat veraangenaamt het werken. Maar altijd moet ons drijven de roeping door den Heere, de taak door den Heere ons opgelegd.

Wij moeten zien de geweldige beteekenis van ons werk onder de kinderen, die de toekomst van ons volk zijn. Het zal toch voor ons volksleven van zulk ingrijpend belang zijn, dat straks de Naam des Heeren zal worden genoemd en aangeroepen, dat er kennis zal zijn van Zijn Woord en van Zijn heil en van Zijn verlossing in Christus Jezus, onzen Heere! Nu, daar mogen wij de kinderen van spreken, de kinderen van ons volk, die het volk van straks zullen zijn. Als ik er aan denk, hoe bij ons, in Amsterdam-West, iederen Zondag aan zoo ongeveer 1200 à 1300 kinderen, waarvan zeker wel een 1000, die uit beslist ongeloofige kringen komen, het Evangelie van den eenigen

Verlosser der wereld wordt verteld, dan kom ik altijd weer onder den indruk van de rijke beteekenis van ons Zondagsschoolwerk.

Daarom geve zich niemand tot dit werk, die daarin niet ziet het vervullen van een roeping Gods om Zijn Woord te verkondigen en die niet gegrepen is door de machtige beteekenis van dit werk.

Wij kunnen dan ook dit werk alleen doen in het geloof in en in onze liefde tot den Heere onzen God.

Wij kunnen dit iederen Zondag terugkeerende werk met blijdschap blijven doen en daarin volharden, als wij het doen in de liefde tot Jezus Christus. Wij kunnen iederen Zondag weer aan de kinderen vertellen van God's groote daden, als wij zelf kinderlijk gelooven.

Het is dan ook goed, dat vooral ook ouderen in dit werk meewerken. En al weet ik zeer wel, dat jongeren, vooral die nog geen belijdenis van hun geloof hebben afgelegd, zelf wel eens met moeilijkheden zitten, ik bedoel ze met deze woorden heelemaal niet af te stooten. Integendeel, ik zeg: Ook ouderen hebben wel eens moeilijkheden, maar gelijk zij, zullen ook de jongeren, de moeilijkheden niet gaan ontloopen of ze verdoezelen, maar ze in het verkeer met het Woord Gods, met het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus, overwinnen, juist door er telkens weer voorgeplaatst te zijn.

Maar dit zult ge toch met me eens zijn, dat een kenner, een koopman van parelen u de waarde zal kunnen zeggen van de te koop schatten. Zoo zullen wij als kooplui, als geloovigen, die er verstand van hebben, de waarde van de parel van het koninkrijk Gods kunnen doen zien aan de kinderen, iederen Zondag weer. En bidt er dan veel om, dat gij zelf al meer de schoonheid van die parel moogt gaan zien.

Hoe we de kinderen op Zondagsschool krijgen?

Wanneer wij deze visie op ons werk hebben en met dit geloofsidealisme, om der wille van den Naam des Heeren en uit liefde tot Hem ons werk doen, dan doen wij ons werk zóó, dat het de kinderen trekt, en dan laten wij niet los bij het trekken van de kinderen!

Het scheelt altijd zooveel, hoe wij ons werk doen!

Of dacht u, dat de kinderen en de ouders van de kinderen dat niet merken? Werk, waar het h art achter klopt, neemt altijd anderen voor dat werk in.

Ik ga verder.

Hoe krijgen we de kinderen op onze Zondagsschool?

Wie zijn die „we”?

Dat zijn wij, die op de Zondagsscholen werken. Over ons zei ik al iets. Maar eigenlijk zijn die „we” de kerk. Want de kerk evangeliseert.

Er moet dan ook bij de gemeente een blijmoedige medewerking zijn met ons werk.

Natuurlijk is op zichzelf al van grooten invloed, hoe het kerkelijke leven in de evangeliserende gemeente is, hoe het waarachtig Christelijk leven zich daarin openbaart.

Voor al in kleinere plaatsen is dat zoo. In grootere plaatsen en steden valt dat bij de massa niet zóó op.

Ik stel mij voor, dat daar, waar nog al geharrewar is in het leven van een kerk of in plaatsen, waar de kerkscheuring is gekomen, niet alleen daardoor al de arbeid zwaar is geworden, maar ook omdat men dan zoo spoedig zegt: ze kunnen het daar zelf met elkaar niet vinden. Waar is de liefde? Laten ze eerst naar zichzelf kijken. De ingang onder de onkerkelijken zal er des te moeilijker zijn.

Van groote beteekenis is ook, dat het geestelijk leven in een gemeente bloeit in blijdschap en vreugde in den dienst des Heeren. Ze moeten bij ons hooren het lied van de verlossing en zien het leven van vrijgemaakten door Jezus Christus. Ze moeten tot de erkenning komen, dat bij ons waar is en werkelijkheid is, wat wij als Evangelie, als blijde boodschap, uitdragen!

Maar voorts moet er zijn de medewerking van de gemeente.

Niet doordat de geloovige ouders hun kinderen sturen. Daar is onze Zondagsschool niet voor. Maar medewerking door b.v. op het Kerstfeest te komen. Door de „ouderavonden” te bezoeken. Door mee te leven met het werk van hun mannen en vrouwen, hun zonen en dochteren, die op de Zondagsscholen arbeiden.

De Kerstfeesten slagen doorgaans toch wel, maar als er op zulke „ouderavonden” maar een paar ouders komen van de op Zondagsschoolgaande kinderen, dan slaagt zulk een avond niet zoo gemakkelijk dan wanneer de zaal goed gevuld is óók met onze menschen. En de ouders van de kinderen moeten weer terugkomen!

Ze moeten op die avonden beseffen, dat het werk, aan hun kinderen verricht, van beteekenis is en groote belangstelling heeft.

Hoe kan de gemeente meewerken door ons adressen op te geven van burenen, die kinderen hebben, die voor de Zondagsschool in aanmerking komen!

- Hoe kan de kerkeraad meewerken door op huisbezoek over ons werk te spreken en aan de Zondagsschoolcommissie door te geven, dat die of die wel voor dit werk geschikt is!

En mag ik nog een mooi staaltje van meewerking der gemeente noemen uit mijn eigen gemeente?

De Zondagsschoolcommissie deed voor enkele jaren aan den kerkeraad het verzoek om de aanvang van den morgen-dienst in een der kerken te stellen van tien uur op half tien. (In de andere kerk worden dubbele diensten gehouden en daar was het niet noodig.) De Zondagsscholen konden daardoor n.l. vroeger beginnen en meer kinderen krijgen, omdat het dan met het eten thuis bij die kinderen niet zoo in de war liep. Het was dan nog morgen en als het middag werd, was er bovendien voor die kinderen in de stad wel weer wat anders te doen. En voorts had het Zondagsschoolpersoneel, en dat is bij ons zoo'n dikke honderd man sterk, zelf wat ruimer tijd tusschen den dienst en de Zondagsschool.

De kerkeraad willigde dit verzoek con amore in, stelde de aanvang op half tien en de gemeente is daaraan gewend! Eerlijkheidshalve moet er bij gezegd worden, dat er wel eens stemmen opgaan om weer om tien uur te beginnen, maar als men overtuigd is, dat het voor het Zondagsschoolwerk toch profijtelijk is om om half tien te beginnen, dan legt men zich er weer bij neer.

Deze medewerking van de gemeente is niet genoeg te waardeeren.

Om niet te ver uit de koers te loopen zal ik over de wisselwerking, die er is tusschen dit meelevens der gemeente en ons werk niet veel zeggen.

Ik constateer alleen, dat waar in de gemeente wordt meegeleefd de krachten ook voor ons Zondagsschoolwerk gemakkelijker worden gevonden en dat, waar met lust en ijver dit werk wordt verricht, het leven en het meelevens der gemeente warmer wordt.

Met opzet heb ik deze dingen vooropgezet, omdat het mijn vaste overtuiging is, dat het er heel veel van afhangt, wie die „wij” zijn bij de beantwoording van de vraag: Hoe krijgen wij de kinderen op de Zondagsschool.

En daar hangt evenveel vanaf, als wij vragen: Hoe houden wij de kinderen op de Zondagsschool?

Maar natuurlijk zullen wij ook moeten letten op de tegenstand, die telkens tegen ons werk openbaar wordt, en de

krachten, die ons werk belemmeren in zijn voortgang. Ik denk b.v. aan de al meer veld winnende padvinderij, aan de krachtige actie van de A.J.C.

Wel scheelt het, dat ons werk vooral gedaan wordt in de wintermaanden, zoo van September tot Maart, maanden, waarin het „buiten” nog niet veel gedaan is. Maar er blijft een zuigende kracht zitten in al zulke bewegingen.

Het beste is m.i. om gewoon onze gang te gaan. Ons werk heeft nu eenmaal iets geheel eigens. Wij probeeren de kinderen op de Zondagsschool te krijgen. En een Zondagsschool is nu eenmaal een Zondagsschool.

Hoe probeeren wij dat?

Ik stel mij voor, en zoo heb ik het zelf wel gedaan, dat, als er een Zondagsschool wordt geopend, maar ook, als er reeds een Zondagsschool bestaat, de ouders van de in aanmerking komende kinderen worden bezocht en de buurt door biljetten ervan in kennis wordt gesteld, dat er daar en daar en dan en dan een Zondagsschool wordt geopend.

Dan kunt ge het hebben, dat er wordt gezegd: „Mooi mijnheer, zelf ben ik vroeger ook op Zondagsschool geweest. Ik zal mijn kinderen wel sturen. Dat is een mooi werk en het kan nooit kwaad.”

Het kan ook zijn, dat de ouders zeggen: „Daar bemoei ik mij niet mee, dat moeten de kinderen zelf maar weten. Wil jij, Jan? Wil jij, Griet? Nou, u hoort het mijnheer!” Prijs uzelf dan gelukkig, als er een paar vrindjes of vriendinnetjes van die kinderen wel op school komen.

Ook kan het gebeuren, dat er een botte afwijzing is: „Dat is nergens goed voor. U moet mij daar niet mee aan mijn lijf komen!”

Maar u begint met de kinderen, die komen!

En de adressen van de ouders van die kinderen geeft u door aan de huisbezoekcommissie. Maar wees daar ook weer voorzichtig mee. Want sommige ouders willen zoo iets wèl voor hun kinderen, als zij zelf maar niet verder lastig worden gevallen. Het zou kunnen gebeuren, dat sommigen uit baloorigheid hun kinderen ook niet meer naar de Zondagsschool lieten komen!

Op het moderne platteland kunt ge ook een stille, onuitgesproken tegenstand vinden, die, juist omdat hij niet uitgesproken wordt, niet te overwinnen is.

Het zal daar heel moeilijk zijn om voet aan wal te krijgen.

Het is dan niet onmogelijk, zooals wij het van uit Steenwijk in Giethoorn deden, om eerst te beginnen met een samen-

komst, desnoods een heel kleine, voor ouderen en dan via die ouders de kinderen zien te krijgen.

Of men later werkelijk de kinderen heeft gekregen, is mij niet bekend.

Bestaat er ergens al een Zondagsschool, dan gaat het doorgaans gemakkelijker om de kinderen er op te krijgen.

Het blijft altijd zaak om zoowel bij een te openen als bij een reeds bestaande school de moed niet te spoedig te laten zakken, maar vol te houden en door te zetten. Een klein begin kan uitgroeien. En de Heere is een verrassend God!

Ik zei daar zoo juist, dat, als er reeds een Zondagsschool bestaat, het dan gemakkelijker gaat om de kinderen te krijgen. Maar toch valt ook dat lang niet altijd mee.

Dat hangt er nu weer zoo vanaf, in welke buurt uw school staat.

U moet het mij niet kwalijk nemen, maar als ik hier over deze dingen spreek, staat mij telkens het Zondagsschoolwerk in mijn eigen gemeente voor oogen. Nu, Amsterdam-West heeft zeer groote volksbuurten. Er zijn dan ook 9 bloeiende Zondagsscholen met een 1200 à 1300 kinderen. Dat is stellig te danken aan de trouwe arbeid van de Zondagsschoolcommissie, maar wordt in de hand gewerkt door het karakter van ons stadsdeel, dat wel zeer verschilt van b.v. Amsterdam-Zuid. Bij ons slagen weer niet zoo de groote Kerst- en Paaschsamenkomsten voor de volwassenen, zooals dat wel het geval is in andere deelen van de stad. Maar de Kerstfeesten met de kinderen en de ouders van de kinderen, die daar wèl komen, zijn overweldigend. Vier maal is de kerk vol!

Wij hebben de buurt mee en toch de Zondagsschoolcommissie moet er wat voor doen om de kinderen te krijgen!

Mag ik eens enkele dingen noemen? U voelt wel, dat hier niet alle mogelijke moeilijkheden van een bepaalde Zondagsschool ter sprake kunnen komen.

En niet voor iedere Zondagsschool in de afzonderlijke streken van ons land kunnen richtlijnen worden aangegeven.

U moet dat zelf uitzoeken in verband met de u bekende locale omstandigheden.

Maar mag ik eens enkele dingen noemen?

Zorgt, dat uw Kerstfeest een féést is voor de kinderen, zoodat de ouders zich verheugen om de vreugde van hun kinderen.

Laat vertellers daar het Evangelie vertellen en het kerstverhaal. Geeft dat gerust aan hen over, zonder dat uw persoonlijke eerzucht u gepasseerd gevoelt.

En wekt de kinderen op om een opstel te maken over dat kerstfeest. Belooning voor wie het het mooiste doet. Nog herinner ik mij zulke opstellen over één van onze kerstfeesten in oorlogstijd.

Er moet over uw Kerstfeest gesproken worden!

Vertoont op een door de weeksche avond lichtbeelden voor jongens en meisjes van de straat. Kome, wie wil!

Wij zijn als Zondagsschoolcommissie in Amsterdam-West zelfs een filmtoestel rijk en vertoonen filmpjes.

En dan op zulke avonden propaganda maken voor de Zondagsschool!

Organiseert in den zomer uitstapjes voor uw kinderen.

Hoe ze daarover praten met andere kinderen, als de plannen al lang van te voren worden bekend gemaakt. Voor enkele weken reed een aparte trein van 9 wagens met ongeveer 600 kinderen Amsterdam uit naar de duinen bij Bloemendaal.

's Avonds staan de ouders hun kinderen bij de tram weer op te wachten!

Een week te voren waren er zoo 500 kinderen uitgeweest. Vraagt niet, wat de organisatie van zulke tochten onze Commissie aan werk vraagt.

Maar pakt het aan. En gaat straks zelf als personeel ook eens een kostelijke dag met elkaar uit.

Laat voorts de kinderen zelf reclame maken: deelt belooningen uit, als ze een kind meebrengen naar de Zondagsschool. Maar zorgt gij er voor, dat ze reclame kunnen maken voor uw school.

Men is wel bij een openbare school gaan staan, als die uitgaat om er biljetten uit te deelen met kinderlijk eenvoudig geschreven opwekkingen om ook eens naar de Zondagsschool te komen. En als de politieverordening dit vóór de school verbiedt, gaat u een honderd meter verder staan.

Sommige onderwijzers en onderwijzeressen knopen een praatje aan met een troepje kinderen, dat op straat speelt, als ze er langs komen en wijzen ze op de Zondagsschool, die dáár — „zien jullie die school daar?“ — dan en dan wordt gehouden.

Wat ik onlangs bij een straatprediking zag is een te mooie tip om niet te vermelden.

Er krioelen nogal wat kinderen rondom den spreker.

Het werd zelfs wat lastig.

Op eens zie ik één van onze onderwijzeressen stil op dat groepje toestappen. Ze fluistert de kinderen wat in en straks is ze bezig met een twintigtal op een goede afstand van de sprekerplaats spelletjes te doen. Ze houdt ze bezig.

Er wordt door den spreker een lied opgegeven.

„Kennen jullie dat lied?”

„Neen, juf”.

„Ja, juf, op Zondagsschool heb ik het geleerd.”

„Ga jij op Zondagsschool? Wie nog meer? Niemand meer? Dan moeten jullie allemaal Zondag komen. Dan leer je daar ook die liederen.”

Kansen werden gegrepen.

Ik weet niet, of er nog op Zondagsschool zijn gekomen, maar ik hoorde die kinderen wel zeggen: Komt u komende week weer, als die mijnheer gaat spreken?

En doet u met ons weer spelletjes?

Die onderwijzeres had het hart van de kinderen gestolen!

En dat moeten wij probeeren.

Groet de kinderen van uw school, als ge ze op straat tegenkomt. Gaat hartelijk met ze om.

Wint het vertrouwen van de ouders. Houdt contact met de gezinnen. Komt in die gezinnen, vooral als de kinderen ziek zijn en niet op school kunnen komen. Vooral dat contact met de gezinnen is van groote beteekenis.

Krijgt een goede naam in de buurt.

Vormt kleine clubjes met de kinderen en zingt door de week eens met ze thuis bij u of in een lokaaltje van de kerk.

Och, als uw hart bij het werk is en de liefde tot Christus u drijft, wordt ge vindingrijk, en wijs in het zoeken van wegen om de kinderen te krijgen en te houden.

Wat zal ik nog meer zeggen?

Ik zeg nog twee dingen.

Ten eerste: laat, als er al een Zondagsschool in de buurt is van een andere kerk geen concurrentiezucht u verleiden om de kinderen van die school af te krijgen.

Ge hebt een kostelijke voorsprong als gij er het eerst zijt en het is niet gemakkelijk om als er reeds een oudere school bestaat zelf ook nog een groote plaats te krijgen, maar in ieder geval zullen wij ons van onedele concurrentie moeten onthouden. Komen de kinderen vrijwillig, dan is er niets te doen, en wij zullen ook voor onze school moeten werken.

Maar niets maakt op de onkerkelijken ellendiger indruk

dan wanneer zij merken, dat er onder de Christenen onderling jaloezie en naijver is en er een zucht openbaar wordt om de meeste macht te hebben of het grootste getal! Ons werk blijve altijd een dienen van den Heiland.

En ten tweede nog iets over de ouderavonden. Ik noemde ze al in een ander verband. De avonden, waarop gij de ouders noodigt en hen laat voelen, dat wij blij zijn hun kinderen op Zondagsschool te hebben. Maakt daar een gezellige avond van voor die ouders en voor de kinderen, die zij vaak meebrengen.

Spreekt bij de opening een hartelijk woord tot die ouders en betuigt uw dankbaarheid, dat ze hun kinderen aan u toevertrouwen, licht ze in over de plannen van het kerstfeest of het uitstapje, laat ze, kortom, meelevén.

Draait voor de kinderen een filmpje of laat de kinderen zelf een stukje opvoeren of iets dergelijks. Past op dat bij een bepaald stukje met kabouterijtjes, die een lange baard dragen en kaarsjes in hun handen hebben, die kaarsjes niet te dicht bij de baard komen!

En laat een pittig Evangelisatiewoord tot die ouders gesproken worden. Zoo hebt ge door de kinderen de ouders, maar ook door de ouders de kinderen.

En nu ga ik eindigen.

In ons Zondagsschoolwerk zie ik de basis voor heel ons Evangelisatiewerk. Daardoor krijgen wij de adressen voor het huisbezoek. Daardoor krijgen wij de jongens en de meisjes voor de clubs en voor de vóór-catechisaties.

Ijvert ervoor, dat ge de kinderen op de Zondagsschool krijgt!

Bereidt u daartoe ook ernstig voor op de vertelling. Vormt een cursus, waarop gij de komende vertelling met elkaar bespreekt onder leiding van iemand of van een handboek of van Witte Velden.

Die vertelling van den Heere Jezus moet de kinderen pakken, vasthouden en hen anderen doen meebrengen.

De vertelling van den Heere Jezus. Want om Hem gaat het!

Doet uw werk met lust en liefde.

Doet het biddend in een kinderlijk geloof, dat God de wasdom geeft.

En Hij, Die ons hiertoe roept, is getrouw.

Hij wil ons door deze arbeid, in ons leven, geven de vreugde in Hem.